

Sygn. akt Tw 8/15

ODPIS

POSTANOWIENIE

Warszawa, dnia 23 grudnia 2015 r.

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Piotr Tuleja – przewodniczący

Leon Kieres – sprawozdawca

Stanisław Biernat

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 września 2015 r. o odmowie nadania dalszego biegu wnioskowi Naczelnej Rady Adwokackiej,

postanawia:

nie uwzględnić zażalenia.

UZASADNIENIE:

1. W dniu 24 kwietnia 2015 r. do Trybunału Konstytucyjnego wpłynął wniosek Naczelnej Rady Adwokackiej (dalej: NRA) o zbadanie zgodności: po pierwsze, art. 6 ust. 1 i art. 8 ust. 6 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 637, ze zm.; dalej: ustawa o radcach) w zakresie, w jakim ograniczają wpływ samorządu adwokackiego na sprawowanie pieczy nad należyтым występowaniem w charakterze obrońcy w sprawach o przestępstwa i przestępstwa skarbowe, z art. 17 ust. 1 Konstytucji; po drugie, art. 8 ust. 6 ustawy o radcach w zakresie, w jakim przepis ten pozwala radcom prawnym na łączenie stosunku pracy z innymi formami wykonywania przez nich zawodu prawniczego w sprawach innych aniżeli występowanie w charakterze obrońcy w sprawach o przestępstwa i przestępstwa skarbowe, z art. 32 ust. 1 Konstytucji; po trzecie, art. 6 ust. 1 i art. 8 ust. 6 ustawy o radcach oraz art. 82 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zm.; dalej: k.p.k.) w zakresie, w jakim dopuszczają występowanie przez radcę prawnego w charakterze obrońcy w sprawach o przestępstwa i przestępstwa skarbowe, z art. 42 ust. 2 Konstytucji.

2. Postanowieniem z dnia 24 września 2015 r. Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania wnioskowi dalszego biegu.

2.1. Trybunał stwierdził, że w odniesieniu do zbadania zgodności art. 6 ust. 1 i art. 8 ust. 6 ustawy o radcach z art. 17 ust. 1 Konstytucji wniosek wykraczał poza zakres działania NRA, co w myśl art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.; dalej: ustawa o TK z 1997 r.) stanowiło podstawę odmowy nadania dalszego biegu wnioskowi.

2.2. Trybunał uznał, że zarzut niezgodności art. 8 ust. 6 ustawy o radcach z art. 32 ust. 1 Konstytucji cechowała oczywista bezzasadność. Okoliczność ta –

zgodnie z art. 36 ust. 3 ustawy o TK z 1997 r. – stanowiła podstawę odmowy nadania dalszego biegu wnioskowi.

2.3. Trybunał zwrócił także uwagę na to, że w zakresie, w jakim wnioskodawca domagał się zbadania zgodności art. 6 ust. 1 i art. 8 ust. 6 ustawy o radcach oraz art. 82 k.p.k. z art. 42 ust. 2 Konstytucji, wniosek wykraczał poza zakres legitymacji przyznanej organizacji zawodowej na podstawie art. 191 ust. 1 pkt 4 w zw. z art. 191 ust. 2 Konstytucji.

2.4. W końcowej części zaskarżonego postanowienia Trybunał Konstytucyjny podkreślił, że art. 82 k.p.k. ma charakter wtórny względem art. 6 ust. 1 ustawy o radcach, wobec czego stwierdził oczywistą bezzasadność zarzutu niezgodności art. 82 k.p.k. z art. 42 ust. 2 Konstytucji.

3. W zażaleniu z 6 października 2015 r. Naczelna Rada Adwokacka wniosła o „uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i skierowanie sprawy do rozpoznania na rozprawie w pełnym zakresie objętym wnioskiem”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Na podstawie art. 138 w zw. z art. 139 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 1064; dalej: ustawa o TK z 2015 r.) z dniem 30 sierpnia 2015 r. utraciła moc ustawa o TK z 1997 r. Zgodnie z art. 134 pkt 1 ustawy o TK z 2015 r. w sprawach wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy w postępowaniu przed Trybunałem w zakresie dotyczącym wstępnego rozpoznania stosuje się przepisy dotychczasowe, tzn. przepisy ustawy o TK z 1997 r. Rozpatrywany wniosek został wniesiony przed dniem wejścia w życie ustawy o TK z 2015 r., dlatego do wstępnej kontroli tegoż wniosku zastosowanie mają przepisy ustawy o TK z 1997 r.

2. Zgodnie z art. 36 ust. 4 ustawy o TK z 1997 r. wnioskodawcy przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania wnioskowi dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech

sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 25 ust. 1 pkt 3 lit. b w zw. z art. 36 ust. 6 i 7 ustawy o TK z 1997 r.). Trybunał Konstytucyjny bada w szczególności, czy wydając zaskarżone postanowienie, prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania wnioskowi dalszego biegu. Oznacza to, że na etapie rozpoznania zażalenia Trybunał analizuje przede wszystkim te zarzuty, które mogą podważyć trafność ustaleń przyjętych za podstawę zaskarżonego rozstrzygnięcia.

3. W zażaleniu wnioskodawca kwestionuje wskazany przez Trybunał brak legitymacji NRA do wystąpienia o zbadanie zgodności zakwestionowanych przepisów z Konstytucją.

3.1. Główny zarzut zażalenia dotyczy ustalenia przez Trybunał, że wniosek wykracza poza zakres działania NRA. Zdaniem wnioskodawcy obrona w sprawach o przestępstwa i przestępstwa skarbowe należy do „spraw objętych zakresem działania” adwokatury. W związku z powyższym ingerencja ustawodawcy w tę sferę – jak podnosi NRA – dotyczy sprawy objętej zakresem działania wnioskodawcy.

Trybunał podkreśla, że rozszerzenie katalogu podmiotów uprawnionych do występowania w charakterze obrońcy w sprawach o przestępstwa i przestępstwa skarbowe, stanowi wyłączną kompetencję ustawodawcy. Zgodnie z przyjętym orzecznictwem Trybunału ustawodawca, tworząc poszczególne samorzady zawodowe, jest także uprawniony do określenia zakresu pieczy nad wykonywaniem poszczególnych zawodów, w tym również do przyznania nowych uprawnień określonej grupie zawodowej (zob. wyrok TK z dnia 24 marca 2015 r., K 19/14, OTK ZU nr 3/A/2015, poz. 33). Jednocześnie przyznanie radcom prawnym kompetencji do występowania w charakterze obrońcy w sprawach o przestępstwa i przestępstwa skarbowe pośrednio wpływa także na sytuację adwokatów. Nie oznacza to jednak uznania, że NRA ma legitymację do kwestionowania konstytucyjności przepisów, które kształtują sytuację prawną innego samorządu zawodowego, a zatem bezpośrednio nie

dotyczą zakresu sprawowania pieczy nad wykonywaniem zawodu adwokata. Jak słusznie podkreślił Trybunał w zaskarżonym postanowieniu, przedstawiciele określonego zawodu – korzystając z prawa, o którym mowa w art. 191 ust. 1 pkt 4 Konstytucji – mogą domagać się kontroli wyłącznie tych aktów normatywnych, które są bezpośrednio związane z wykonywaniem danej profesji. Przyznanie określonych uprawnień – nawet takich, które dotychczas zastrzeżone były do wyłącznej kompetencji przedstawicieli innego zawodu – innej grupie zawodowej wynika z prawa ustawodawcy do swobodnego określania zakresu działania poszczególnych samorządów (art. 17 ust. 1 Konstytucji). Trybunał zasadnie zatem uznał, że wnioskodawca nie ma legitymacji do występowania z wnioskiem o zbadanie konstytucyjności przepisów dotyczących zakresu działania przedstawicieli innej profesji.

3.2. Ponadto wnioskodawca dowodzi, że – wbrew stanowisku Trybunału – w chwili wystąpienia z przedmiotowym wnioskiem NRA była jedynym podmiotem uprawnionym do „sprawowania pieczy nad należyтым występowaniem w charakterze obrońcy” w sprawach o przestępstwa i przestępstwa skarbowe.

Trybunał zwraca uwagę na to, że argumentacja wnioskodawcy jest nieprawidłowa. NRA do 1 lipca 2015 r. była jedynym podmiotem uprawnionym do „sprawowania pieczy nad należyтым występowaniem w charakterze obrońcy” w tym znaczeniu, że uprawnienie to nie przysługiwało w tym samym czasie innym podmiotom. Jak Trybunał już podkreślił, uprawnienie do przyznawania określonych uprawnień poszczególnym samorządom zawodowym należy do ustawodawcy. W związku z powyższym może on, poszerzając krąg podmiotów uprawnionych do występowania w charakterze obrońcy w sprawach o przestępstwa i przestępstwa skarbowe, powierzyć „sprawowanie pieczy nad należyтым występowaniem w charakterze obrońcy” także innej niż NRA organizacji samorządowej, do której podmioty te należą. Trybunał Konstytucyjny stwierdza zatem, że w odniesieniu do adwokatów NRA nadal jest jedynym

podmiotem uprawnionym do „sprawowania pieczy nad należyтым występowaniem w charakterze obrońcy” w sprawach o przestępstwa i przestępstwa skarbowe.

3.3. Zdaniem wnioskodawcy Trybunał nie ustosunkował się do zarzutu, zgodnie z którym art. 8 ust. 6 ustawy o radcach prowadzi do naruszenia zasady równości wyrażonej w art. 32 ust. 1 Konstytucji.

Twierdzenia wnioskodawcy, jakoby radcy prawni, mogąc występować w charakterze obrońcy w sprawach o przestępstwa i przestępstwa skarbowe, zostali uprzywilejowani względem adwokatów, nie podważają stanowiska wyrażonego w zaskarżonym postanowieniu. Trybunał wskazał, że pomoc prawna polegająca na występowaniu przez radcę prawnego w charakterze obrońcy może być świadczona jedynie wówczas, gdy radca prawny nie pozostaje w stosunku pracy. Ustawodawca, poszerzając uprawnienia radców prawnych o możliwość występowania w charakterze obrońcy w sprawach o przestępstwa i przestępstwa skarbowe, jednocześnie zastrzegł, że w charakterze obrońcy nie może występować radca prawny pozostający w stosunku pracy. Oznacza to zatem, że radców prawnych działających w charakterze obrońców w sprawach o przestępstwa i przestępstwa skarbowe dotyczą takie same warunki wykonywania zawodu jak adwokatów.

3.4. Wnioskodawca podkreśla, że w rozpatrywanej sprawie nie zachodzi oczywista bezzasadność zarzutu niezgodności art. 82 k.p.k. z art. 42 ust. 2 Konstytucji. Zdaniem wnioskodawcy Trybunał dokonał nadinterpretacji stanowiska wyrażonego we wniosku, gdyż jego intencją nie było wystąpienie w celu ochrony adresatów art. 42 ust. 2 Konstytucji.

Trybunał przypomina, że w ramach uprawnienia przyznanego w art. 191 ust. 1 pkt 4 Konstytucji NRA może domagać się kontroli wyłącznie tych aktów normatywnych, które są bezpośrednio związane z wykonywaniem danej profesji. Ponadto wzorzec kontroli konstytucyjności mogą stanowić jedynie przepisy Konstytucji wyrażające prawa i wolności, które – ze swojej istoty – adresowane

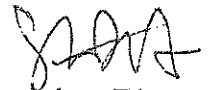
są do wnioskodawcy. W analizowanej sprawie nie ulega wątpliwości, że NRA nie jest adresatem prawa do obrony, które zostało uregulowane w art. 42 ust. 2 Konstytucji, w związku z powyższym Trybunał podtrzymuje stanowisko wyrażone w zaskarżonym postanowieniu.

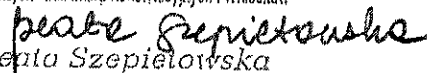
W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

Leon Kierek

Piotr Tuleja

Stanisław Biernat
za zgodności z oryginałem
Warszawa, dnia 13 grudnia 2015r.

~~DYREKTOR GOSPOŁU~~
Wstępnej Komisji Skarg Konstytucyjnych i Wnioseków

Beata Szepietowska